

7816. II, G. f.

105
1870

Mladenček

Dominik Savio,

gojenec v vstavu sv. Frančiška Salezija
v Torinu.

V laškem jeziku spisal 1866 duhoven Janez Bosko
vodnik tega vstava.

Pogovor o papeževi nezmotljivosti.

Vravnuje

L. Jeran,

duhoven ljubljanske škofije.

Založila in na svitlo dala

KATOLIŠKA DRUŽBA ZA KRANJSKO.

Zvezek 3. Cena 10. kr.

Na svitlo dan mesca kimoveca 1870.

2367 B

Z dovoljenjem Vis. čast. škofijstva ljubljanskega.

Natisnila R. Eger v Ljubljani.

(1870)

Večerne pridige

prečastitega očeta

Jožefa Klinkowström-a,

iz Jezusove družbe, v stoljni cerkvi v Ljubljani od 28. vel.
serpana do 1. kimovca 1870.

Ker je sloveči pridigar prečastiti oče Jožef Klinkowström proti koncu avgusta imel duhovne vaje v tukajšnjem uršulinskem samostanu za gospe uršulinskega reda, ga je odbor katoliške družbe prosil, naj bi imel tudi nekatere govore za drugo prebivalstvo tega mesta. S privoljenjem premilostivega kneza-škofa in po dogovoru s prečastitim gosp. stolnim fajmošтром Jož. Zupan-om je častiti oče Klinkowström obljubil z veseljem to željo spolniti, in imel je o večerih zgorej omenjenih dni **pet prav čverstih govorov (konferencij) „za misleče katolicane“** v nemškem jeziku. Kdor koli je le nekoliko nemškega jezika zmožen, vse je skupaj sulo; tudi z dežele je prihajalo več duhovnov in drugih.

Opiral je sloveči govornik resnice na sv. pismo, in čversto dokazoval jih je tudi iz uma. Prebivalstvo je bilo prav veselo in zadovoljno, in da ni bilo kaj slabega, kaže to, da je „Tagblatt“ zabavljaj in da so nekteri zanikarneži z nepokojem pri vratih iskali moč govorov oslabiti, kar se jim je pa slabo obneslo, ker poslušavci so razdraženi šum zagnali: „Ven z njimi“ in so malopridneži tako napravili sami sebi veliko sramoto.

(1878) 030007257

Obravnaval je govornik te-le tvarine: 1. Dolžan je človek sam sebe premišljevati, kaj da je, zakaj je na svetu; dolžan je Bogu služiti po besedah: „Išite naj poprej Božjega kraljestva in njegove pravice i. t. d. 2. Dolžan je človek za vero se pečati. 3. Dolžan je katoličan k spovedi hoditi. 4. Papež je prvi in naj višji učenik, véliki mašnik in naj višji sodnik v duhovskih rečeh. 5. Večno življenje — srečno ali nesrečno.

Pri njegovem odhodu na dom se je odbor katol. družbe s častitim očetom Klinkowström-om poslovil na kolodvoru. Izročil mu je bil pred odhodom iz Ljubljane tudi zahvalno pismo, v katerem se mu je priserčno zahvalil za njegove žive, prepričavne in pretresljive govore in izrekel je svoje zanašanje in prepričanje, kolikor je mogel viditi in opazovati, da bode njegov trud gotovo tudi doželenega sadú obrodil.

S temi govori, bi djali, je nekak pričetek storjen za misijon, ki ga bodo ta advent častiti očetje jezuiti obhajali tukaj pri sv. Janezu Kerstniku v Ternovskem predmestji.

Dominik Savio.

(Dalje).

Poglavje XVII.

Družba čistega spočetja.

Vsi pravi služabniki Božji so bili častivci Marije Device. Tako tudi Dominik Savio; vse njegovo življenje se zamore imenovati nekaka vaja v češenji presvete Božje Matere, ker o vsaki lepi priliki ji je kako počešenje skazal.

Leta 1854 je bil naj višji poglavar svete katoliške cerkve za versko resnico določil neomadežano spočetje Marije Device. Dominik je goreče želel, da bi se ta preimenitna dogodba tudi v ondotni napravi neizbrisljivo ohranila s kakim spominkom. In kaj storí? Zedinil se je z nekaterimi svojih tovaršev, in povabil jih je, da naj napravijo družbo čistega spočetja. Njen namen bi bil ta, da si pridobé posebno varstvo in brambo velike Matere Gospodove v življenji in zlasti v smerti. Kako lepa je ta misel! Dominik v svoji bistrosti je gotovo dobro vedil, da mnogi mladenči lepo začno živeti, pa mnogi mnogi niso dosti stanovitni. Treba je prav prav posebne pomoči, da se mladi človek ohrani stanovitnega, kadar prihajajo leta poskušnje, se budé hude strasti in pritiskajo od mnogih strani zanikerni zgledi.

Dominik je napravil pravila take družbice. 8. rožnika 1856 so pred altarjem Matere Božje ti mladenči

sklenili, da hočejo v svojem življenji posnemati Alojzija Komolo-ta, posebno bogoljubnega mladenča, ki je bil l. 1839 umerl v ondotnem semenišu. Pravila so dali poterediti svojemu vodju. Med posebnim prizadevanjem ima ta družba tudi pokoršino do višjih in pa natanko spolnovanje hišnega reda in svojih dolžnost. To je gotovo prav dobra misel, ker nesreča pri mnogih mladenčih se začne z napuhom in nepokoršino do višjih, pa z opušanjem tega, kar jim njih dolžnost naklada, n. pr. učenja. Koliko mladenčev naj lepšega upanja se zgubi za-se, za Boga, za bližnjega, ker začno leni biti, in v začetku morebiti neumne, potlej pa hude in zmiraj hujši strasti pasti, zaničevati opomine svojih višjih in svoje višji same. Hudo znamnje je, ako mladenč svojega prednika, učenika, celo svojega spovednika čez malo časa noče nič več poznati. Zapišite si v spomin mladenči: napuh ni zastonj postavljen prvi med naglavnimi grehi.

Poglavje XVIII.

Kako se je Dominik obnašal do prijatlov.

Marsikaj lepega bi se dalo povedati še o prijateljstvu, ki ga je imel Dominik s svojimi tovarši; naj saj nekaj iz tega posnamem. Prijatelj z Dominikom je bil vsak; kateri ga ni ljubil, ga je spoštoval zavoljo njegovih čednost. Njegovi posebni prijatli pa so bili udje družbe čistega spočetja. Z

njimi se je shajal zdaj za duhovne pogovore, zdaj za vaje v prid keršanske čednosti. Še posebno pri sercu pa sta mu bila dva, Kamilo Gavio in Janez Masalja, oba zdaj že v večnosti. Pervi je bil prišel bolehen v vstav, in ko otožen gleda vesele in igrajoče mladenče, ga Dominik nagovori in reče:

Ti še nobenega ne poznaš, kaj ne, moj ljubi?

Kamilo. Res da ne, pa razvedrujem se, ko vidim druge razveseljevati se.

— Kako ti je ime?

— Kamilo Gavio iz Tortone.

— Koliko si star?

— Petnajst sem jih spolnil.

— Od kod je tvoja otožnost, — si bil ne mara bolan?

— Res sem bil bolan, že na kraju groba, pa tudi zdaj še nisem prav zdrav.

— Se želiš ozdraviti, kaj ne?

— Ne ravno toliko; želim spolniti voljo Božjo.

Te poslednje besede so razodele Kamilota, da je pobožen mladeneč, in to je Dominika močno razveselilo. Z vsim zaupanjem nadaljeva in pravi: Kdor želi spolnovati voljo Božjo, želi posvečevati samega sebe; ali tedaj želiš posvetiti se?

— K temu imam velike želje.

— Dobro; pomnožili bomo število naših prijatlov; ti bodeš eden tistih, ki boš delal, kar mi delamo, da bi se posvetili.

— To je lepo, kar mi pripoveduješ; pa ne vém, kaj mi je storiti!

Povedal ti bom z malo besedami; veš, nam tukaj je svetost v tem, da smo prav veseli. Skerbeli bomo samo, da se varujemo greha kakor velikega sovražnika, ki nas oropa milosti Božje in mirú v sercu. O skerbeli bomo, da natanko spolnujemo svoje dolžnosti, in se vadimo v bogoljubnosti! Začni od danes in zapiši si v spomin: „*Servite Domino in laetitia*“ — služite Gospodu v svetem veselju.

Ta pogovor je bil Kamilu v njegovi otožnosti kakor hladno mazilo na rane. In od tega dne je postal Dominikov prijatelj. Pa živel je le še dva mesca, in umerl je kaj lepo po prejetih sv. zakramentih 30. grudna 1856. Zavaljo njegove velike zmožnosti za slikarstvo ga je bilo mesto njegovega kraja poslalo v Torin, da bi se ondi čisto izučil, v bolezní pa je prišel v vstav sv. Franciška, v kterem se je še v veliko bolji učenosti vterdil, namreč v učenosti srečno umreti.

Savio mu je v bolezní stregel, se ponudil tudi, da bi bil cele noči čul pri njem, kar mu pa ni bilo pripušeno. Ko je bil pa umerl, je ginjen rekel: Z Bogom, o Gavio! ti si zletel v nebesa; pripravi tudi meni prostor. Zmiraj bom tvoj prijatelj; dokler me Bog pustí v življenji, bom prosil za pokoj tvoji duši. Potem je z drugimi tovarši v sobi dražega merliča molil molitve za mertve. Tudi je nagovoril nektere, da naj zanj gredo k sv. Obhajilu, in sam ga je večkrat opravil za svojega prijatla.

Med drugim je djal svojim prijatlom: Dragi moji, ne pozabímo duše svojega prijatla. Upam,

da zdaj že vživa nebeško veselje; vendar pa ne jenjajmo moliti njegovi duši za mir. Kar koli zdaj storimo za njega, bo Bog tako obernil, da bodo svoj dan drugi storili za nas.

Poglavje XIX.

Dominik in Masalja.

Še bolj priserčno je bilo njegovo prijateljstvo z Janezom Masaljem iz Marmorite. Oba sta bila ob enem času prišla v Salezijaniše, oba sta bila odmenjena, da hočeta biti duhovna.

Ni dosti, je rekel neki dan Dominik svojemu prijatlu, ni dosti reči, da hočeva postati mašnika; treba je, da se trudiva doseči čednosti, ki so potrebne za ta stan. Bog nama bo gotovo dal milost in moč, da zasluživa toliko dobroto, ako storiva, kolikor premoreva, je odgovoril Masalja.

Po opravljenih duhovnih vajah za veliko noč je djal Dominik svojemu prijatlu: Jaz pa hočem, da bodiva prava prijatla, — prava prijatla za dušne reči; torej želim, da odsihmal si bodiva nasprotna opominjavca v vsem, kar zamore koristiti v duhovni prid. Torej, ako boš ti spazil nad menoj kak pogrešek, povej mi ga precej, da se morem poboljšati; — ali tudi, ako boš previdil kaj dobrega, kar bi jaz mogel storiti, opomni me.

Rad ti to storim, če ravno ne potrebuješ; toda toliko bolj moraš to opravljati tudi ti do mene, ker sem v večji nevarnosti, kakor ti.

Pustiva poklone na strani in pomagajva si nasproti dobro delati za dušo. To je odgovoril Savio in od tistega časa sta si bila prava prijatla, in njuna prijaznost je bila stanovitna, ker zastavljena je bila na čednost.

Sklenila sta bila z Dominikom ob koncu šolskega leta, da ne gresta domú na počitnice, ker v Salezijanišu sta imela več prilike za učenje in za napredek v duhovni prid. Očital jima je vodja ta sklep, ker je dobro vedil, da ju domači željno pričakujejo, pa da sta tudi potrebna oddiha. Odgovoril pa je Dominik z besedami, ki razodevajo, koliko silno skerblijiv je bil za lepoto svoje duše, da bi je kaj ne oskrnil. Rekel je namreč:

Dobro véva, da starši naji pričakujejo z veseljem; midva jih tudi ljubiva in šla bi domú prav rada; veva pa tudi, da tiček nima prostosti, dokler je v tičnici, to je res: toda zato je pa tudi varen pred jastrebom. Nasproti pa, če je zunaj tičnice, ferčí kamor hoče; toda vsak trenutek zamore pasti v kremplje une roparske tice. Naša tičnica je Salezijaniše; tukaj sva varna, ako prideva ven, se bojiva pasti v kremplje peklenskega sokola. Pri vsem tem pa ju je poslal v oziru na zdravje domu za nekaj časa. Podala sta se v njegovo voljo samo iz pokoršine, in ostala sta domá, kakor jima je bilo rečeno. — Po doveršeni retoriki (šolskem razredu za go-

vorništvo) je bil Janez sprejet med klerike ali pripravljance za duhovski stan. Toda tega ljubljenega in tolikanj spoštovanega oblačila ni dolgo nosil. Napadla ga je na videz ne huda bolezen, vzeli so ga starši domu, da bi se čisto ozdravil. Nepričakovano pa se je tako na hudo obrnilo čez nekaj časa, da je nastopila zadnja ura. Bil je prelepo previden z vsimi pomočki sv. vere in umerl je smerti pravičnih. Pri tej zgubi je bil Dominik silno užaljen, in če tudi je bil v voljo božjo vdan, se je vendar bitko jokal. To je prvi pot, pravi njegov vodja, da sem vidil to angelsko lice jokati se od serčne bolečine. Ta zguba je bila prav boleča za to občutljivo serce, in Dominikovo lastno zdravje je bilo znatno pretreseno.

Poglavje XX.

Duhovne milosti.

Tukaj nasledvajo zdaj še nekatere posebne djanja, ki imajo polno enakosti z djanji, kakoršne pripoveduje sveto pismo in kakor se berejo v življenji svetnikov. Pisavec njegovega življenja pravi: Razložiti hočem duhovne milosti in nekatere ne vsakdanje djanja, ki se bodo morebiti v pretres devale. Pripovedujem reči, ki sem jih vidil s svojimi očmi, zagotavljam, da tenkovestno pišem resnico, sicer pa se izročim čisto v prevdarnost previdnega bravca; to-le je:

„Večkrat kadar je šel v cerkev, zlasti v nedeljo, ko je bil pri sv. Obhajilu ali ko je bilo sv. Rešnje telo izpostavljeno, je on obstal kakor odmaknjen iz počutkov (zamaknjen), — tako, da je preteklo tudi odveč veliko časa, ako ga ni kdo poklical k njegovim navadnim opravilom.“

„Zgodilo se je neki dan, da ga ni bilo pri kosilcu, ne v šoli, in celo pri kosilu ne, in nobeden ni vedil, kje je; v učilnici ga ni bilo, v postelji tudi ne. Ko se ta reč naznani ravnavecu, se mu precej dozdeva to, kar je res bilo: da bode v cerkvi, kakor se je dogodilo že druge poti. Stopi v cerkev, gre v kor in vidi ga tam nepremakljivega kakor skalo. Imel je eno nogo čez drugo, eno roko naslonjeno na stojalo za bukve, drugo na persih z nepremakljivim in proti tabernakelju obrnjenim obrazom. Ni se ganil z ustnicami. Ga kliče, nič ne odgovori. Ga potrese, in potem se k njemu oberne in reče: Oh ali je že minula maša? Poglej, reče ravnavec in mu pokaže uro, ura je dve. Ponižno prosi za prizanesenje, ker je prestopil hišni red, in ravnatelj ga pošlje k obedu, rekoč mu: Ako ti kdo poreče: odkod si prišel? reci, da prideš od spolnovanja enega svojih ukazov. To je bilo zato, da bi se ognil kacih nadležnih opraševanj pri svojih tovarših.“

„Drugi dan, ko opravi navadno zahvalo po maši, hočem iti iz zagreda, kar zaslišim v koru glas nekoga, ki se prepíra. Grem gledat in najdem Savia, ki govori in potem prestaja, kakor kdo, ki dá priložnost za odgovor. Med drugimi rečmi sem jasno

razumel te besede: Res, moj Bog, rekel sem ti že in na novo ti rečem, ljubim te in hočem te ljubiti do smerti. Ako vidiš, da bi te imel razžaliti, pošlji mi smert: res rajši hočem umreti, kakor pa grešiti.“

„Prašal sem ga včasi, kaj počenja v teh svojih pomudah, in odgovoril mi je z vso svojo priprostostjo: Pride mi revežu kako razmišljenje, in tisti trenutek zgubim nit svojih molitev, in zdi se mi viditi tako lepih reči, da ure pretečejo kakor trenutek.“

„Neki dan stopi v mojo stanico in reče: Hitro, pojdite z manoj, lepo delo je opraviti. Kam me popelješ? ga prašam. Le urno pristavi, le urno! Jest še pomišljudem, ali ker priganja in ker sem že druge krati skusil, kako tehtne so take vabila, se udam. Grem za njim. Stopi iz hiše, gre po enih ulicah, potlej po družih, in še po enih, pa nič ne postojí, ne spregovorí ne besede; zavije poslednjič po drugi poti, jest ga spremljam od vrát do vrát, dokler ne obstojí. Gre po stopnicah, stopa do tretjega nastropja in močno potegne za zvonec. Tukaj-le pojdite noter, reče, in urno odide.“

„Odpred se; oh hitro, se mi reče; hitro, če ne, je prepozno. Moj mož je bil nesrečno postal protestant; zdaj zdaj bo umerl in premilo prosi, da bi mogel umreti kakor dober katoličan.“

Precej se podám k postelji tega bolnika, ki je razodeval živo britkost, da bi poravnal svojo pregreho. Ko so v naj veči naglici bile vravnane zadeve te duše, pride duhovni pastir (tistega oddelka), ki so ga bili dali že poprej poklicati. Ravno da ga je mogel

še v sv. olje djati z enim samim pomazilom, ker bolni je med tim bil že merlič.“

„Neki dan sem hotel od Savia zvediti, kako je zamogel vediti, da je bil ondi bolnik, on pa me je pogledal z britkim očesom, in potem se začel jokati. Nisem ga nadalje več izpraševal.“

„Nedolžno življenje, ljubezen do Boga, koperneje po nebeških rečéh je bilo duha Dominikovega prestavilo v taki stan, da se je zamoglo reči, on je vedno pri Bogu. Včasih je popustil razvedrilo, se kam drugam ozerl ter pričel se sam sprehajati. Na prašanje, zakaj tako tovarše popusti, je odgovoril: Snujejo se mi navadne razmišljenosti in zdi se mi, da se mi sveti raj odpira nad glavo, in moram se odtegniti od tovaršev, drugač bi jim mógel reči praviti, ki bi se jim ne mara posmehovali. Neki dan se je med oddihom govorilo o velikem plačilu, ki ga je Bog pripravil v nebesih tistim, ki ohranijo oblačilo nedolžnosti. Med drugim je bilo rečeno: Nedolžni so v nebesih naj bližej našemu Bogu in Zveličarju, in prepevali mu bodo posebne slavospeve na vekomaj.“

„To je bilo zadosti ter je njegovega duha povzdignilo k Gospodu, obstal je nepremakljiv, in kakor mertev je kinil enemu pričujočih v naročje.“

„Tako se je z duhom zamaknil pri učenju, na poti v šolo, in celo v šoli.“

„Prav rad je govoril o rimskem papežu, in razodeval je žive želje, ko bi ga mogel viditi, preden umerje; zaterdil je večkrat, da mu ima povedati nekaj prav tehtnega.“

„Ko je velikrat ravno to ponavljal, sem od njega hotel zvediti to veliko reč, ki bi jo želel povedati papežu, — pravi pisavec in njegov višji, gospod Bosko.“

„Ako bi mogel govoriti s papežem, hotel bi mu reči, da v sredi med britkostmi, ki ga čakajo, naj ne neha pečati se s posebno skerblijivostjo za Angleško: Bog pripravlja veliko zmagoslavje za katoličanstvo v tem kraljestvu, je odgovoril Savio.“

Na kaj ti opiraš te svoje misli?

Bom povedal, pa ne imel bi rad, da bi z drugimi o tem besedico spregovorili, da se kje ne nastavljam njih šali. Ako tedaj greste v Rim, povejte Piju IX. to-le tedaj. Neko jutro, ko sem po sv. Ohajilu opravljal zahvalo, sem bil zamaknjen v močno razmišljenost, in zdelo se mi je, da vidim obširno planjavo polno ljudstva, zagernjeno v gosto meglo. Hodili so pa tako kakor ljudje, ki so pot zgrešili in ne vidijo več, kam z nogo stopajo. Ta zemlja je Angleška, mi je rekel nekdo, ki je bil bliz mene. Kadar hočem popraševati druge reči, zagledam papeža Pija IX. tacega, kakoršnega sem vidil naslikanega na nekterih podobah. Bil je prečastitljivo napravljen, nesoč presvitlo baklo v rokah, ter se je bližal proti uni nezmerni množici ljudstva. Kakor se je množica približevala žarnosti tiste bakle, tako je ginila megla, in ljudje so ostali v svitlobi kakor opoldne. Ta bakla, mi je rekel prijatel, je katoliška vera, ki ima razsvetliti Angleže.

Leta 1858, ko sem šel v Rim, pravi gosp. pisavec Bosko, sem to povedal sv. Očetu. Poslušal je to dobrotno in drage volje. To me poterjuje v mojem sklepu: delati serčno v prid Angleškega, je rekel namestnik Kristusov, kamor sem že obernil svojo naj bolj živo skerblijivost. Ako bi mi ta pripoved ne bila družega, mi je kakor svet od dobre duše.

Pisavec je opustil veliko družih enacih dogodb, in pravi: naj jih razglasi kdo drugi, ako se bode mislilo, da zamorejo tekniti v veči Božjo čast. (Brez dvoma so marsiktere take, ki so v tesni zadevi z gosp. pisateljem, ki je posebno svét mož in se ogiblje človeške časti.)

Poglavje XXI.

Kako Dominik misli na smert, in kako se pripravlja sveto umreti.

Dominikovo življenje je bilo vedno pripravljanje na blaženo srečno smert. Družbo čistega spočetja pa je štel za močen pomoček zagotoviti si varstvo Marije Device o zadnji uri, ki je vsaki čutil, da za njega ni deleč. Ne vem, pravi gosp. pisavec, če mu je bil od Boga razodet dan in okolišine njegove smerti, ali je imel samo predčutek. Gotovo pa je, da je govoril o tem dolgo časa, preden je smert prišla; in govoril je tako jasno pripovedovaje, da bi ne mogel kdo bolje govoriti že po njegovi smerti.

Ker je bil slabega zdravja, se je vedno nanj oziralo, da bi se zderževal pri učenji in pobožnih delih. Vendar so mu dan na dan moči pešale. To je sam vedil in rekel včasih: moram teči, če ne, me noč prehití na poti. Hotel je reči, da ima le še malo življenja in mora skerbno opravljati dobre dela, preden smert pride.

V Salezijanišu imajo navado mladenči, da vsaki mesec enkrat opravijo vajo za srečno zadnjo uro. Ta vaja je, da se pripravijo na spoved in Obhajilo, kakor ko bi bilo poslednjikrat v življenji. Pij IX. v svoji veliki dobroti so to vajo obogatili z raznimi odpustki. Z naj večí zbranostjo je opravljal Dominik to vajo. Ob koncu se moli očenaš in češenamarija za tistega pričujočih, ki bode prvi umerl. Neki dan je rekel v šoli: Namesto, da bi rekli za tistega, ki bo prvi umerl, recite tako: Očenaš in češenamarija za Savia Dominika, ki bode med drugimi prvi umerl. To je rekel večkrat.

Leta 1856 je s toliko gorečnostjo šmarnice obhajal, da mu je eden tovaršev rekel: Ako boš to leto vse storil, kaj misliš pa drugo leto početi? Pusti mene skerbeti, mu je odgovoril, storil bom, kar bom mogel; k letu, ako bom še tukaj, ti bom povedal, kar bom odmenil storiti. Šel je ta mesec vsak dan k sv. Obhajilu. Če je pisal, se učil, bil na poti v šolo, v vsem se je glasila Marijna slava. Na oddihu je imel vsak dan pripravljen kak zgled v Marijno čast, da ga je pripovedoval tovaršem.

Poskusit vse pomočke za njegovo ozdravljenje, so bili poklicani tudi zdravniki v posvèt. Vsi so se čudili temu izverstnemu mladenču s tako veselim in bistrim duhom. Rekel je eden ves začuden: „Kolik predrag biser je vender ta mladeneč!“

Vzrok njegove bolehnosti je bilo njegovo šibko truplo, njegova prenašlo zrelo pamet, pa tudi njegovo kopernenje po nebeških lepotah. Torej je rekel zdravnik Vallauri: naj boljši pomoček ozdraviti ga bi bil: pustiti ga iti v sveti raj, za kterega se mi zdi čisto pripravljen. Svetoval pa je, da naj se za kaj časa od učenja odmakne in se peča s kakim telesnim delom, primernim njegovim močém.

Poglavje XXII.

Dominik je močno skerben za bolnike. — Gre na svoj dom.

Moči Dominiku niso tako pešale, da bi bil zmiraj ležal; šel je včasih v šolo, se kaj učil, ali si je doma kaj dal opraviti. Z velikim veseljem je bolnikom stregel. Djal je, jaz nimam nič zasluženja pri Bogu, ko bolnikom strežem ali jih obiskujem, ker to preveč rad opravljam; še celo drag kratek čas mi je.

Kadar je pa stregel bolnikom, je prav skerbno na to gledal, da jim je tudi za dušo kaj povedal. To rebrovje ne bo vekomaj obstalo, ali ni res? je djal enemu svojih tovaršev, kteri je bil nekaj bolehen. Treba je pustiti, da se malo obdergne, preden j gre v grob; ali potlej, ljubi moj, ko bode naša duša

rešena telesnih zaderg, bo zletela častitljiva v nebo in vživala bode zdravje in srečo, ki ne bo imelo konca.

Zgodilo se je, da se je eden tovaršev branil zdravilo piti, ker je bilo grenko. Dragi moj, mu je rekel Dominik, vživati moramo zdravilo, kakoršno koli je, ker s tem skazujemo pokoršino Bogu, ki je vstanovil zdravnike in zdravila, ker to je potrebno, da se zopet zdravje zadobi; ako pa čutimo kako zamerzo zavoljo kusa, bomo imeli več zasluge za dušo. Sicer pa, ali meniš, da je ta tvoja pijača tako grenka in zoperna, kakor je bil grenek žolec zmešan s kisom, s katerim je bil napajan naj nedolžniši Jezus na križu? Te besede, ki jih je govoril s prečudno svojo odkritoserčnostjo, so storile, da si nobeden ni več prederznil ugovarjati.

Dasiravno je bilo Dominikovo zdravje zlo slabo, vender ni šel rad iz Salezijaniša. Nekatere mesce poprej je bil šel nekoliko domú, pa kmali se je bil zopet vernil v vstav. Ker so pa zdravniki svetovali, si višji ni upal priderževati ga, kakor koli rad bi bil mladeneč ostal in si ga je enako njegov vodja želel pri sebi imeti.

Odhod je bil odločen na 1. sušca 1857. Dominik se je udal, da bi s tem Bogu nov dar opravil. Rekel je, da želi svoje dni skleniti ter dokončati v Salezijanišu.

— Pojdeš domú, in ko se nekoliko ozdraviš, se bodeš zopet sem povernil, se mu je reklo.

— Oh! to pa ne, ne; grem in me ne bo več, je odgovoril.

Zvečer preden je odšel, je imel vedno kaj popraševati svojega višega. Med drugim to: Kaj je naj bolje, kar more storiti bolnik, da si pridobi zaslužnje pri Bogu?

— Velikrat svoje terpljenje Bogu darovati.

— Kaj bi še zamogel storiti?

— Darovati svoje življenje Gospodu.

— Ali si smem svést biti, da so mi moji grehi odpuščeni?

— Zagotovim te v imenu Božjem, da so ti vsi tvoji grehi odpuščeni.

— Ali se smem zanesti, da bom zveličan?

— Smeš; po božjem usmiljenji, kterega ti ne manjka, si si svest zveličanja.

— Ako bi prišel hudobni duh me skušat, kaj naj mu odgovorim?

— Odgovori mu, da si dušo prodal Jezusu Kristusu za ceno njegove kervi. Ako bi ti hudobni duh delal še druge pritežnosti, ga vprašaj, kaj da je on storil za tvojo dušo. Nasproti pa je Jezus Kristus prelil vso svojo kri, da bi jo rešil pekla in peljal seboj v sveti raj.

— Ali bom mogel z nebes viditi svoje tovarše v vstavu in svoje starše?

— Boš, z nebes boš vidil vse, kar se godí v vstavu, vidil svoje starše, rečí, ktere nje tičejo, in druge tisučkrat lepši rečí.

— Ali bom mogel priti jih obiskat?

— Zamogel boš priti, ako bi kaj tacega teknilo v vikši čast Božjo.

To in veliko družega je popraševal, in viditi ga je bilo kakor koga, ki stoji že z eno nogo na pragu sv. raja, in ki hoče na tanko zvediti, kaj bo tam, preden notri stopi.

Poglavje XXIII.

Poslovljevanje s tovarši.

V jutro svojega odhoda je opravil s tovarši vajo za srečno smert — in pa s tako pobožnostjo pri spovedi in sv. Obhajilu, da ni izreči. Rekel je: to opravilo moram dobro opraviti, ker upam, da to bo res za mojo smert. Ako bi se mi namerilo, da po poti umerjem, bi bil že obhajan. Drugi čas jutra je vedno pospravljaj svoje reči. V svoji popotni skrinjici je vsako reč tako vložil, kakor da bi se mu je ne bilo nikoli več dotakniti. Potem je šel zaporedoma obiskat svoje tovarše; enemu je dal dober svēt, drugemu omenil, da naj se v kakem pogrešku poboljša, zopet drugega je oserčeval k stanovitnosti. Enega, kteremu je bil dolžan dva solda, je poklical in mu je rekel: Pojdi sem, bova poravnala najino reč, če ne, bi mi to zadrege delalo, kadar bom poravnoval z Bogom.

Govoril je s tovarši o družbi čistega spočetja, in s prav živimi besedami jih je oserčeval, da naj bodo stanovitni v obljubah, ki so jih storili presveti Marii Devici, pa da naj imajo do nje prav živo zaupanje.

Ravno pred odhodom je še rekel svojemu predniku: Nočete tedaj tega mojega kostnjaka, in moram

ga nesti v Mondonio. Nadlegalo bi vas le malo dni, . . . potem bi bilo vsega konec; vender pa naj se zgodi volja Božja. Ako pojdete v Rim, spomnite se naročila za Angleško pri papežu; molite meni za srečno zadnjo uro, in da se zopet vidiva v sv. rajju.

Z Bogom! ljubi tovarši, jim je rekel; z Bogom vsi, molite za-me, da se zopet vidimo tam, kjer bomo zmiraj z Gospodom! Bil je že pri dvorišnih vratih, kar vidim, da se vrača, in reče mi:

— Dajte mi kako darilo, da ga ohranim v Vaš spomin.

— Povej mi, kakošno darilo bi ti bilo vseč, in dal ti bom precej. Ali hočeš kake bukve?

— Ne; kaj boljšega bi rad.

— Hočeš denara za pot?

— Ravno tega: denara za pot v večnost. Rekli ste, da ste dobili od papeža nekatere popolnoma odpustke za zadnjo uro, denite še mene med tiste, ki se jih morejo vdeležiti.

— Prav, moj sin, ti še zamores priti v tisto število, in precej grem tvoje ime zapisat na tisti papir.

Zapustil je potem Salezijaniše, v katerem je bil kake tri leta v toliko spodbudovanje svojim tovaršem in celo svojim višjim, — zapustil ga je za vselej. Vsi smo bili osupnjeni od teh nenavadnih pozdravov, pravi njegov višji; . . imeli smo pa vender upanje, da se bo kmali med nas povernil. Toda ni bilo tako; bil je zrel za nebesa. Gospod ga je hotel poklicati k sebi v cvetočih letih, da ga je rešil nevarnost, v katerih se utopé tudi naj bolj dobre duše.

Dalje sledi v četrtem zvezku.

Pogovor med Svobodkarjem in Resničarjem.

Svobodkar. Ali ste že slišali, da so v Rimu novo vero skovali, kaj pravite vi na to?

Resničar. Se vam mar sanjá? V Rimu nove vere in novih verskih resnic nikoli ne kujejo; to pač je res, da zmote odvrtačujejo in resnice sv. vere po potrebah časa in okolišin jasneje in bolj na tanko določujejo.

Svobodkar. Kako se pa delate nevednega! Mar ne veste, da so v Rimu 18. julija sklicali, da je papež nezmotljiv! No še tega se nam je manjkalo v sedanjih tolikanj zmedenih časih! Kralji in cesarji kličejo v posvetovanje ljudi sebi podložne, delé svojo oblast s postavo-dajavnimi zbori, papež pa se okliče za nezmotljivega, ker je vendar kakor vsak človek zmotam podveržen!

Resničar. Kako ste vi čudni! — — Ravno zato, ker je človek tolikanj neveden in zmotam podveržen, potrebujemo za vero in čedno življenje višjega učenika, na ktereга besedo se smemo vselej zanesti, in da v tako imenitnih rečéh, kakor je zveličanje naše duše, ne tavamo po temi.

Svobodkar. Ali kdo nam je pa porok, da se papež ne bo zmotil? In sploh moram reči, jaz le toliko verjamem, kar morem s svojo pametjo doseči, ne dam si vsega meni tebi nič dopovedati, v sercu sem katoličan, a da bi pa vse verjel, kar mi kdo hoče natvesti, tega pa ne!

Resničar. Prav, da vem s kom imam opraviti; z ljudmi, ki vso vero zmetujejo, s temi se nočem

prepirati, to bi bilo prazno slamo mlatiti; ker le neumnež v svojem sercu pravi: ni Boga. Morebit se vam vendar dá kaj dopovedati.

Dovolite pa, da v tej stvari nekoliko dalje sežem.

Bog je človeka vstvaril, da naj njemu služi, ga časti in moli in tako večno življenje doseže. Kdo bo pa človeku povedal, kako mora živeti, da Bogu dopade? Pamet, pravite, mora človeka voditi. Toda z umom in počutki sicer človek vidi in spoznava vnanje reči in pride do njih spoznanja, ali kdo mu bode povedal, kako naj Bogu služi, da doseže večno življenje? Pamet mu ne more tega povedati. O naj imenitnejših resnicah vé pamet malo povedati, in še to vse negotovo; le spomnite se modrijanov starega veka. V nekterih rečéh človeka pamet nikakor ne more voditi. Kdo bo ta čas človeka vodil, kadar ga laž slepi in ko strast divjá?

Noben drugi torej kakor le Bog sam more dati gotovost v rečéh, ktere z umom le nekoliko dosežemo, in on sam nam razodeva resnice, kterih nikakor sami ne moremo spoznati. To je Bog po raznih potih delal od tistihmal, ko je prvi človek grešil.

Perva človeka je Bog sam k pokori napeljeval ter jima milost, usmiljenje in Zveličarja obljubil.

To obljubo je Bog ponavljal očakom in po prerokih izraelskemu ljudstvu. — Poslednjič pa stopi na svet sam Sin Božji, ki je človeško naturo na se vzela. Nad njim so se spolnile vse prerokovanja, vse predznanja, ktere so kazale na prihodnjega Odrešenika. Njegovi nauki so bili tako razumljivi in priserčni, da ga je vse rado poslušalo.

Svobodkar. Zato si je pa tudi pridobival serca ljudi, in ljudstvo ga je raji poslušalo, kakor napuhnjene in preučene pismarje.

Resničar. Na lepe besede, na človeško modrost ni stavil Jezus svojega nauka; tirjal je naravnost vero; govoril jim je kakor njih Gospod in Bog, ko jim je večno

resnico oznanoval. Zakaj bi se človeška pamet ne podvergla, kadar govori Bog sam do nje?

Tedaj je Bog, od kar je človeka vstvaril, pa do vnebohoda Kristusovega govoril z ljudmi, da so ga vsi slišali in vedili njegove nauke in zapovedi: 4000 let je govoril Bog sam in po svojih prerokih z ljudmi, in pozneje pa po svojem edinorojenem Sinu. Ali je pa sedaj po vnebohodu Kristusovem glas Božji na zemlji umolknil? Ali bodo mar sedaj namesto glasu Božjega na svetu nastopile same bukve svetega pisma, ktere, kakor vemo, eden tako drugi drugač tolmači? Ali je mar Bog 4000 lét zato podučeval, ali je Sin Božji zato svoj nauk s smertjo poterdil, da bodo potem namesto žive besede nastopile mertve bukve? — Tega nikakor ne! Tudi v novi zavezi, ko so se spolnile vse podobe stare zaveze, se sliši glas Božji, s katerim Bog do nas govori; in pa še bolj določno in gotovo kakor v stari zavezi. Kolikokrat se pamet človeška, vsa zmotljiva, zaplete v svoje zanjke; svari pa ga ta glas! Nebo in zemlja bota prešla, moje besede pa ne bodo prešle.

Svobodkar. Dokažite mi to vse iz sv. pisma, potem bom ne mara verjel, ako se bo skladalo z mojim prepričanjem.

Resničar. Prav rad, kolikor vem in znam. — Začnem naj tedaj. —

Naj poprej govori Jezus od velike oblasti, s katero sam uči, pa druge postavlja namesto sebe, ker pravi: „Meni je dana vsa oblast v nebesih in na zemlji, tedaj pošlje v svojem imenu aposteljne z besedami: „Pojdite tedaj in učite vse narode.“ Ker je pa ta služba ljudem pretežka, torej pravi: „Glejte, jaz sem z vami“. In da bi nasledniki aposteljnov ne dvomili, da je ta pomoč Božja tudi njim obljubljena, pa pristavi: „Glejte, jaz sem z vami vse dni — do konca sveta“. Ker so pa aposteljni in njih nasledniki ravno zmotljivi ljudje, in da bi v verskih

In nraavnih (zaderžanskih) naukih dvoma ne bilo, je Zve-
 iičar to še bolj na tanko določil, ter jim sv. Duha obljubil,
 ker je rekel: „Sv. Duh, kterega bo poslal Oče v mojem
 imenu, on vas bo vse učil in vas bo opomnil vsega, kar
 koli sem vam rekel“. Tedaj so sicer le ljudje, kteri v
 katoliški cerkvi učé, v resnici pa govori Jezus sam, govori
 sv. Duh k ljudem, kakor je nekđaj po prerokih v stari
 zavezi govoril. Zato je Kristus zagotovil té, kterim je to
 božjo službo izročil: „Kdor vas posluša, mene posluša, in
 kdor vas zaničuje, mene zaničuje“. Tiste, kteri tega božjega
 glasú nočejo poslušati, pa Kristus sam iz cerkve izbóčuje,
 ker pravi: „Kdor cerkve ne posluša, naj bo kakor ne-
 vernik in očitén grešnik“. In preden se je v nebesa
 vzdignil, je še enkrat aposteljnóm rekel: „Oznanujte evan-
 gelij vsem stvarém“, — in poterdil je še te besede, ker
 je dostavil, da le tisti zamore biti zveličán, kdor ta nauk
 sprejme in spolnuje, zakaj rekel je: „Kdor veruje in bo
 keršen, bo zveličán; kdor pa ne veruje, bo pogubljen“. To
 je bila njegova poslednja beseda, ktero je spregovoril
 vsem ljudem, preden se je v nebesa vzdignil, od koder
 bo prišel vse zveličat, kteri nauk svete cerkve z vernim
 srcem sprejmejo, pa tudi pogubit tiste, kteri ga neverno
 od sebe odmetujejo.

Svobodkar. To so zares ostre besede, kdo bo pre-
 našal tako govorjenje? Razložite mi pa, kdo so tisti, kteri
 tako besedo Božjo neskaženo oznanujejo, da bom spoznal,
 ali so to res tako modri in učeni možje, da bi jih mogel
 spoštovati in vbogati.

Resničar. Aposteljni in njih združeni nasledniki
 so tisti glas Božji, ali z drugo besedo, učeča cerkev, skoz
 kterih usta Bog do konca časov govóri do ljudi, in tako
 brezsmotljivo, kakor je nekđaj v. raji do prvih staršev
 govoril, pozneje po prerokih in potlej po svojem edino-
 rojenem Sinu. In sicer je Jezus učečo cerkev postavil, da
 daje spričevanje od njega, da uči in sodi o njegovem nauku.

V Jezusovi cerkvi učijo in cerkveno službo opravljajo duhovni, poslani od škofov. Dokler so v zvezi s škofom in posrednje s papežem, so pod cerkvenim varstvom, se ni bati, da bi zmoto učili, ker cerkev čuje nad tem, da se zaklad sv. vere ohrani v svoji izvirni čistosti.

Višjo stopnjo v učilništvu svete cerkve imajo škofje, ker so nasledniki aposteljnov. Oni sicer niso sami nezmotljivi, kakor so bili aposteljni; vendar so pa oni aposteljni svoji cerkvi, katerim je Kristus enako oblast dal, kakor aposteljnem. Dokler ostanejo v zvezi z apostoljskim sedežem, so oni kakor aposteljni, pričevalci, učniki in sodniki nezmotljive resnice v svoji cerkvi.

Vidni poglavar svete cerkve, vidni Kristusov namestnik na zemlji, naslednik sv. Petra je pa rimski papež, ki je podkladni kamen vsega poslopja, pastir vsih vernikov, mašnikov in škofov. In kedar sv. Oče govore o verskih rečéh kakor učenik vse cerkve, so nezmotljivi v verskem nauku, in ravno to je bilo bolj natanko določeno v seji 18. julija, ter v versko resnico povzdignjeno.

Svobodkar. To pa še manj verjamem, ker nemo-goče se mi zdi, da bi en sam človek toliko modrosti imel, da bi vselej pravo vkrenil, da bi se nikoli ne zmotil, poprej bi še verjel, da je vesoljni zbor nezmotljiv, ker več glav več vé, in po nasprotovanji se še le resnica do dobrega prikaže.

Resničar. Cerkveni zbori so nezmotljivi ne toliko zavoljo tega, ker pride k takemu zboru toliko in toliko učenih, modrih in skušenih glav, ampak zavoljo tega, ker je sv. Duh obljubil pri svoji cerkvi ostati do konca sveta, in ravno iz tega vzroka izpeljujemo tudi mi katoličanje nezmotljivost papeževo; kar je namreč nevernemu mogoče verovati, verni prav rad in z veseljem veruje, in je Bogu hvaležen za dar svete vere.

Imamo pa za nezmotljivost papeževo dokazov iz sv. pisma. Sv. Petru je bilo pervaštvo čez vso cerkev in

sicer neposrednje in naravnost obljubljeni in podeljeni. — Ko je sv. Peter očitno pričevanje dajal: „Ti si Kristus, Sin živega Boga“, ga je nagovoril Kristus: „Blagor tebi Simon, Jonov Sin, ker meso in kri ti nista tega razodela, ampak moj Oče, kateri je v nebesih; in jez ti povem, ti si Peter (skala), in na to skalo bom zidal svojo cerkev, in vrata peklenške je ne bodo zmagale, in tebi bom dal ključe nebeskega kraljestva, in kar boš zavezal na zemlji bo zavezano tudi v nebesih, in kar boš razvezal na zemlji, bo razvezano tudi v nebesih.“ In le edinemu Simonu Petru je Jezus po svojem vstajenji podelil oblast najvišjega pastirja in vodnika čez svoj ovčnjak, rekši: „Pasi moje jagnjeta, pasi moje ovce.“ — Pri zadnji večerji je Jezus rekel Simonu: „In ti, kedar se boš enkrat spreedbernil, poteruj tudi svoje brate.“ —

Da so rimski papež, kot naslednik Sv. Petra in namestnik Kristusov, v verskih rečeh nezmotljivi, ta nauk ni nov. —

Ustno izročilo vsih stoletij je bilo, da se rimski papež ne more motiti, kedar uči o verskih rečeh s prestola sv. Petra. Zgodovina nam tudi dokazuje, da nobeden izmed papežev nikdar ni oznanoval krivega nauka. Verh tega vemo, da so katoličanje vsih časov s častjo sprejemali tudi take določbe rimskih papežev, ki so jih sv. Oče določili ter svetu naznanili sami, brez posvetovanja z drugimi, tedaj brez vesoljenega cerkvenega zbora. — Cerkveni zbori so se le tisti sprejemali za občno veljavne, ktere je papež poterdil. „Rim je spregovoril, pravda je razsojena,“ je rekel sv. Avguštin, „in kjer je Peter, tam je cerkev.“ —

Ako se vam to tako neverjetno in nemogoče zdi, pomislite, koliko reči imamo v sveti veri, ktere je ravno tako težko verovati, kakor nezmotljivost Kristusovega namestnika. Da grešni človek, ako poklekne pred družega grešnega človeka, ter se mu svojih grehov spové, odpuščenje zadobi, — se to ravno tako lahko ali težko verjame, kakor

da so papež nezmotljivi, kadar govore v imenu svete cerkve. Spoved je veljavna, ako ravno jo opravim pri grešnem človeku; rzsodbe papežev v verskih rečeh so nezmotljive, ako tudi papež niso svetnik ali posebno razsvitljen in umen človek; ta prednost (nezmotljivost) je papeževemu stanu podeljena, kakor n. pr. duhovskemu stanu, da deli sv. zakramente. Komur Bog podeli stan, mu podeli tudi potrebne lastnosti, je star pregovor, ki velja ravno tukaj o papeževem stanu zastran nezmotljivosti v verskih in zaderžanskih resnicah. Bog mu je naložil, da naj poterjuje, uči svoje brate, tedaj mu je tudi k temu dodelil potrebno milost in zmožnost.

Svobodkar. Kako pa je to, da je bilo tudi nasprotnih misel? Ali škofje niso tega vedili? Ako so pa vedili, pa niso verovali, tedaj niso bili v pravi cerkvi?

Resničar. V tej reči se vedoma ali nevedoma brez mere veliko napačnega, lažnjivega in krivega po svetu trosi. Dobro tedaj poslušaj to-le pojasnilo: V Vatikanskem zboru niso kar nič pretresovali, ali gre rimskemu prestolu pervenstvo ne le časti, ampak tudi veljave in oblasti nad vse cerkve (non solum honoris, sed et jurisdictionis). Vsi sploh so to spoznali, da papež so prvi učenik v verskih zadevah. Bistvena in poglobitna oseba vsih vesoljnih zborov so bili vselej papež, glavlar sv. cerkve. Kdor tega dosihmal ni veroval, ni imel zdravega in čistega nauka o katoliških resnicah.

Prašanje pa, ktero so sedaj v Rimu potresovali, je zadevalo osebno nezmotljivost papeževo, to je, ali je vsak naslednik sv. Petra nezmotljiv ali ne kedar uči in določuje o veri in nravi v imenu sv. cerkve, če ima njegov izrek potem versko veljavo, in mora vsaki pravi katoličan verovati, kar je tako izrekel in določil. Dasiravno se je to v katoliški cerkvi tudi že sploh verovalo, vender ni bilo še za versko resnico ali dogmo povzdignjeno.

Svobodkar. Resnico moram povedati, da tudi jaz tega nisem prav razumel, dasiravno sem veliko po časnikih od te reči bral. Vendar dovolite mi še eno vprašanje: ako je bilo v katoliški cerkvi zmirom navada tako ravnati, čemu je pa bilo treba papeževo nezmotljivost na veliki zvon obesiti in svet še bolj vznemiriti, kakor je že sedaj dosti?

Resničar. Ali je bil ravno sedaj pripraven čas ali ne, s tem so bile misli zelo različne, in tudi nekteri škofje so bili teh misel, da to določenje utegne še huji vihar zbuditi. Ker je pa cerkev resnico določila, tudi o tem ni več prašanja, temuč zanesti se moramo, da je ravno zdaj bil za to pripravi čas in da je bilo res potrebno to dognati.

Premislimo to reč prav mirno brez enostranosti, poglejmo čas pred nami in med nami, in kaj utegne za nami priti, in sami se bomo prepričali, da je prav tako.

Verski nauki in gotovost o tem, kar veruje, je kristjanu pred vsem naj imenitnejši reč, in dolžnost je vsakemu skerbeti, da bo v tem zadosti podučen. Nad vsimi je pa to dolžnost pri cerkvenih poglavarjih, pri papežu in škofih.

Kedar so vstajali krivi nauki v cerkvi, so večkrat sklicovali občne zборе, v katerih so papež s škofi vred pojasnovali, razlagali in poterjevali uke sv. vere, za ktere se je ravno prašalo, ali kateri so se ravno napadali ali v dvom stavili in lažnjivo obračali. Se vé, da papež so tudi sami imeli to oblast in pravico, ki so jo tudi večkrat rabili, če tudi njih nezmotljivost ni bila ravno v versko resnico še povzdignjena. Koliko ložej bodo pa sedaj zmote obsojevali; škofje in verni, bodo čisto zanesljivo vedili, kam se obračati, česa se deržati. Cerkveni občni zbor ima vselej sto in sto zaderžkov, to vsak vé, kdor količkaj pozna zgodovino katoliške cerkve in vesoljnih cerkvenih zborov. Pred 50 leti bi bil nemogoč, in kdo vé, ali bi ga bilo

mogoče pozneje o vsaki potrebi sklicati? Koliko so hujskali, da naj vladarji ne pusté škofov v Rim, če tudi to pot razen ruske nobena vlada tega ni branila škofom. Kdo nam je porok, kako bo za nami?

Res je tudi, da se po svetu širi novo poganstvo ter nejeverstvo med kerščanskimi narodi; države se nočejo več imenovati katoliške, če tudi so deržavljeni katoliški. Naj huje pa divjá in se huduje svet nad Rimom. — „Roma o morte“ (Rim ali pa smert)! se je kričalo po Laškem, in neprenehoma še jih žene rop po Rimu. Dokler bo v Rimu papež, katoličanstva ne moremo zatreti, si mislijo zakleti hudobneži. — Vzemimo mu deželno vlado, potem ne bo mogel več vsega sveta soditi. — Pristopajo pa še druge okolišine, ktere po svetu, zlasti po katoliških deržavah zapazujemo. Od protestantovskih knezov so se tudi katoliški naučili v cerkvi gospodovati, ukazovati in vrede-vati. — Našli so med vsimi stanovi za-to pripravljenih ljudi, kteri so se radi uklanjali velikašem in mogočnežem tega sveta. Tako se je porodil galikanizem na Francoskem in jozefinizem v Avstriji, ktera sta prederzno segala v to, kar jima ne gre, namreč v pravice katoliške cerkve. In bilo je ta čas to dosti manj nevarno, ker se vlade niso sramovale katoliške biti; ali sedaj je to drugač. Te in druge okoliščine so nagnile očete vesoljnega zbora, da so ravno nauke o papeževem pervstvu ali pervaštvu v pretres vzeli: zakaj pripoveduje se, da to ni bilo iz pervega odločeno, očetje vesoljnega zbora sami so zahtevali, da naj pride to v pretresovanje in razsodbo.

Ko bi se bila katoliška cerkev ravnala potem, ali je svetu ljubo in prikladno njene nauke poslušati ali ne, bi bila prava vera že davno pokopana. Božji učenik je bil kaj malo „oportun“ ali prikladen in vgoden judovskim višjim, ravno tako malo priložni so bili njegovi nasledniki judom in ajdom; toda rekli so: „Sodite sami, koga hočemo bogati, ali Boga ali ljudi“. Od avstrijskih škofov

pa je znano, da so bili po svojih škofijah za nezmotljivost papeževo; v Rimu pa so se zbalii nasledkov, kateri se izpeljujejo iz tega nauka, in so bili en čas zoper slovesno razglašenje tega nauka, znano je pa, da so pred očitnim zborovanjem odstopili ter pismeno naznanili, da se zlagajo z rimsko cerkvijo.

Svobodkar. Nasledke te nove verske resnice že vidite, katoličanje popuščajo svojo cerkev, ker se z njo ne morejo več zlagati, krivoverci in razkolniki še manj ko prej hočejo slišati od nezmotljivega papeža, in pri nas v Avstriji je pogodba s papežem (konkordat) odpravljena in nezmotljivi papež je v veči stiski, kakor je bil kedaj poprej.

Resničar. Nad zgolj imenskimi katoličani, nad katoličani le po kerstnem listu, ne po življenji, ne zgubi katoliška cerkev veliko, ker ti ljudje so že tako nejeverniki; pa tudi kaka druga verska ločina z njimi javaljne kaj pridobi, ker taki odpadniki ne spolnujejo nobene vere. Škoda je le za njih deržine, otroke, ki jih seboj potegnejo v grozovinsko brezno; škoda za-nje same v tem pomenu, ker v cerkvi resnice in zveličanja bi bili vender morebiti še k spoznanju prišli pri tolikih pomočkih zveličanja; odpadniki pa si sami nebeške vrata pred seboj zaklenejo.

Krivoverci in razkolniki pa, kolikor je terdovratnih, bodo ostali v svoji terdovratnosti, ker tako hočejo in še pretveze zato radi iščejo, kjer in kolikor morejo; dobrovoljni drugoverci pa ravno v tacih časih pogosto še bolj obilno k nam prestopajo, ker poslušajo glas resnice in glas milosti (gnadi), ki jih kliče v Jezusov ovčnjak.

Vlada svete cerkve pojde mirno svojo pot naprej, kakor dosihmal; to so spoznali poslednjič najhujši nasprotniki zoper to versko resnico. Ko so namreč ti nasprotniki sv. Očeta, jezuite in očete vesoljnega zbora prav do golega obrali, so vendar poslednjič rekli: „Kaj nas vse to briga, Rim bo sam sebe naj bolj ob čast pripravil“. In kateri so kaj več hotli povedati, so kar na ravnost rekli:

„To se je v katoliški cerkvi zmirom verovalo; bilo pa je odperto vprašanje dosihdob.“

Ako so v Austriji odpravili konkordat, so izgnali nedolžnega ovna, na kterega so judje in hinavci nakladali vse nesreče, ktere so se v Avstriji godile do današnjega dne — od zgubljenih vojská pa do nesrečnih lét in težkih davkov. — Časov, kakor so bili poprej sužnji za katoliško cerkev, ne bodo poklicali nazaj drugač, ako pademo zopet pod absolutizem ali samodržžno vlado; cerkev se bo mogla potegovati za svoje pravice po očitnih zborih; število katoličanov je čez vsako mero večí od drugovercev, in kakor res je cerkev družba, ki mora imeti svoje pravice, tako res se bo morala pogodba s papežem obnoviti, ali kakor pravimo, nov konkordat skleniti.

Svobodkar. Ker svobodo ljubim, sem tudi jaz poslednjič teh misel; vsakemu svoje, in vsaka vera — naj se po svojem vravná; samo da pravic družih ne žali, — in naj že stvar tako ali tako sučemo, v deržavnih in cerkvenih rečeh mora višja oblast biti, ktera po tem konečno določi; če ne, ni preprirov ne konca ne kraja.

Resničar. V deželskih rečeh je naj višji sodba deželni vladar in od njega ni pritožbe dalje; nam katoličanom je pa poslednja sodba rimski papež, sicer bi bila katoliška cerkev zmotam in preprirom podveržena. S toliko večjim zaupanjem se smemo mi na sv. Očeta zanašati, ker vemo, da v verskih zadevah niso zmotam podverženi, in da se pravi in resnični nauk zmirom v katoliški cerkvi hrani. Prizadevajmo si torej biti tudi pravi katoličanje, ne samo po vnanjem, ampak tudi v sercu.

